

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)

Bolu Abant İzzet Baysal University
Journal of Faculty of Education

2024, 24(1), 505–522. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2024..-1322858>

Lise Öğrencilerinin Okul Psikolojik Danışmanlığı ve Rehberlik Servisi Bakış Açıları Üzerine Metaforik Bir İnceleme

A Metaphorical Study on High School Students' School Psychological Counseling and Guidance Service Perspectives

Yusuf AKYIL¹

Geliş Tarihi (Received): 04.07.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 27.02.2024

Yayın Tarihi (Published): 15.03.2024

Öz: Bu araştırmanın amacı lisede eğitim gören öğrencilerin okul psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisi kavramına ilişkin bakış açılarının metafor analizi yöntemiyle incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden metafor analizi çalışmada kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleme grubu 64'ü kız 36'sı erkek toplamda 100 11. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Verileri toplamak için öğrencilerin okul psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisi kavramına ilişkin sahip oldukları zihni imgeleri (metaforları) belirlemek için "Okul psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisi gibidir; çünkü" cümlesindeki boşlukları doldurmaları istenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yazdıklarından hareketle toplam 100 adet metafor oluşturulmuş, geçerliliğine bakıldığında ise 100 metafordan 28'i kabul görmüştür. Özellikleri bakımından bu metaforlar ortak 4 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Öğrencilerin okul psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisine yönelik belirttikleri metaforların büyük oranda olumlu bir yapıda olduğu görülmüştür. Kızların ya da erkeklerin okul psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisi ilgili bakış açılarında herhangi bir farklılık görülmemiştir. Elde edilen bulgular benzer çalışmalar ile tartışılarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Psikolojik Danışmanı, Rehberlik Servisi, Metafor.

&

Abstract: The study aims to examine the perspectives of high school students regarding the concept of school psychological counseling and guidance service using the metaphor analysis method. Metaphor analysis, one of the qualitative research methods, was used in the research. The sample group of the research consists of a total of 100 people, 64 of whom are girls and 36 of whom are boys, 11th grade high school students. In order to collect data, to determine the mental images (metaphors) that students have regarding the concept of school psychological counseling and guidance service, "School psychological counseling and guidance service is like; They were asked to fill in the blanks in the sentence "because" According to the findings obtained as a result of the research, a total of 100 metaphors were created based on what the students wrote, and these metaphors were determined as 28 different metaphors. Additionally, the validity of the metaphors was examined. In terms of their features, these metaphors are grouped under four common conceptual categories. It was observed that the metaphors stated by the students towards the school psychological counseling and guidance service were largely positive. There was no difference in the perspectives of girls or boys regarding school psychological counseling and guidance services. The findings were discussed together with similar studies and various suggestions were made.

Keywords: School Psychological Counselor; Guidance Service; Metaphor.

Atf/Cite as: Akyıl, Y. (2024). Lise öğrencilerinin okul psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisi bakış açıları üzerine metaforik bir inceleme. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1) 505-522, doi.org/10.17240/aibuefd.2024..-1322858

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/aibuelt>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

¹ Sorumlu Yazar: Dr. Yusuf AKYIL, Milli Eğitim Bakanlığı, Psikolojik Danışman, yusufakyil430@gmail.com, 0000-0002-9482-1429

1. GİRİŞ

Bireyin kendisini tanıyıp anlaması, sahip olduğu yeteneklerin keşfedilmesi ve bu keşiflerin geliştirilmesi, aynı zamanda bulunduğu çevre ve toplum ile uyum sağlaması, kendisini gerçekleştirmek amacı ile sistematik olarak sunulan profesyonel psikolojik yardım süreci psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri ilgi alanına girmektedir (Yeşilyaprak, 2016). Günümüzde bu hizmetlerin farklı disiplinler içinde kullanılması söz konusudur. Ancak genellikle eğitim sisteminde yer almaktadır (Korkut, 2007). Yaklaşık 20-25 yıl öncesine kadar ülkemizdeki okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, beklentileri iyileştirici ve çare bulucu olarak işlev görmektedir ve kriz odaklı yaklaşım ile öğrencilerin eğitsel, mesleki, kişisel alandaki sorunlarını ortadan kaldırmakta bir araç olduğu anlayışı hâkimdir. Aynı zamanda bireyi tanıma, yöneltme ve yerleştirme, bilgi toplama ve yayma, izleme ve değerlendirme, araştırma ve değerlendirme, oryantasyon hizmetleri, konsültasyon, çevre ve veli ile ilişkiler de psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin ilgi alanına girmektedir. (Yeşilyaprak, 2000). Lise dönemindeki ergenin kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki gelişim alanındaki görevlerini yerine getirmesi çok önemlidir. Özellikle bu dönemde yaşanan kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki sorunlar, psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri ihtiyacını daha da arttırmaktadır (İlgar, 2004). Dolayısıyla lise eğitimine devam eden öğrencilerin gelişimlerini, ihtiyaçlarını ve sorunlarını önemseyip öğrencilerin sosyal, duygusal, mesleki ve eğitsel gelişimi ile yakından ilgilenmek elzemdir. Okulun önemli paydaşlarından sayılan ve sosyal, eğitsel, kişisel ve mesleki alanlarda, öğrenciyi doğrudan etkileyebilen psikolojik danışma; bireyi tanıma, yöneltme ve yerleştirme, bilgi toplama ve yayma, oryantasyon, izleme hizmetlerinin yanı sıra araştırma ve değerlendirme, konsültasyon ve çevre, aile ile ilişki hizmetlerini yeterince vermelidir. 2000'li yıllardan itibaren okullarda kapsamlı gelişimsel model ele alınmaya başlanmıştır. Öğrenciler mesleki, eğitsel ve kişisel alanda desteğe ihtiyaç duymaktadır. Öğrencilerin çok yönlü gelişimi ve kendilerini gerçekleştirmeleri psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin bir amacıdır. Dolayısıyla psikolojik danışma öğrenciye sadece doğrudan değil, dolaylı yoldan da hizmet sağlayan bütün bir olgu olarak ele alınmalıdır (Yeşilyaprak, 2016).

Psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri günümüzde gelişimsel rehberlik modeli ile birlikte, öğrencinin ihtiyacı olan beceri ve yaşantıları kazandırmayı hedeflemektedir (Doğan, 2016). Bu minvalde öğrencilerin gelişim sürecinde, gelişim görevlerini yerine getirmek için sistemli bir yaklaşım sağlanması gerekmektedir. Bu kapsamlı gelişimsel modelde sistem sırasıyla planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve gelişme olarak gerçekleşmektedir (Nazlı, 2014). Birçok işlevselliği, görevi ve sorumluluğu olan psikolojik danışma ve rehberlik servisi işleyişi ile ilgili olumlu olumsuz kanıların olduğu görülmektedir. Olumlu kanılar arasında okul psikolojik danışmanın yeterliği, ihtiyacı karşılaması ve okullarda eğitsel ve mesleki çalışmalarda artışın sağlanması bulunmaktadır. Olumsuz olarak ise alan bilgisi hakkında bilgi eksikliği, okul psikolojik danışmanlarının sayısı olarak yetersizliği, idari yönetim ile iletişim eksikliği, evrak işlerindeki yoğunluk, sınıf rehberlik etkinliklerinin yapılmasındaki isteksizlikler sıralanmaktadır (Güven, 2009; Karataş ve Şahin Baltacı, 2013).

Yapılan araştırmalarda okullarda uygulanan rehberlik hizmetlerinin eğitim kademelerine göre farklılaştığı, rehberlik etkinliklerinin plan-program dâhilinde ve iş birliği içinde devam ettiğidir (Yüksel-Şahin, 2008). Öğrencilerin gelişim özelliklerinden, ihtiyaçlarına ve problem alanlarına kadar farklılık göstermesinin yanı sıra okulların yapısı, amacı, iş ve işleyişleri de rehberlik hizmetlerini, eğitim kademelerine göre şekillendirebilir. Örneğin okul öncesi eğitiminde oyun oynamak, beden kullanımı, olası merak duygularını giderme, iç ve hayal dünyasının dışı vurumu gibi istek ve ihtiyaçlar karşılanmaya çalışılır. Ayrıca bu dönemde çocukların ilgi, yetenek ve değerlerini geliştirmek amacıyla yapılacak etkinliklerle çocuğun kendini tanıma fırsatı sunulmaktadır. İlköğretim çağına bakıldığında öğrencinin bireysel ve toplumsal açıdan gelişimi önem arz etmektedir. Bu dönemde psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri, uyum çalışmaları (oryantasyon), bireyi tanıma çalışmalarıyla başarılı ve sağlıklı bir gelişim sağlamalıdır (Özabacı ve ark., 2008). Akademik eğitimin önem kazandığı lise kademesinde ise özellikle mesleki açıdan yapılan çalışmalar, bireyi üst kurumlara hazırlama durumu ve aynı zamanda

yaşam becerileri kazandırma gibi hedefler mevcuttur. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri bu dönemde akran zorbalığından, karar verme becerilerine, doğru iletişim kurmadan problem çözme becerilerine kadar birçok konu ile sağlıklı gelişimler hedeflemektedir (Canel, 2007). Bu eğitim kademeleri göz önünde bulundurularak hangi kademe olursa olsun, okul rehberlik plan ve programları hazırlanırken okulun ihtiyaçları, çevre şartları, yapılan ihtiyaç ve risk analizleri sonuçları, kademenin getirmiş olduğu gelişim hedefleri dikkate alınarak okul, idare, aile iş birliği içerisinde ele alınmalıdır. Bu süreçte psikolojik danışman, sınıf rehber öğretmeni ve idareden sorumlu kişiler iş birliği içinde çalışmalıdır (Aktepe, 2008).

Rehberlik servisini yöneten okul psikolojik danışmanı mesleki açıdan sorumlulukları yerine getirebilmesi için bazı yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Bilişsel ve davranışsal açıdan kendilerini değerlendirebilir, gelişimsel açıdan plan ve program oluşturabilmektedirler. Aynı zamanda zihinsel yetkinlikleri ile öğrencilerin gelişimi ve başarısı açısından gerekli inanca sahiptirler. Her öğrencinin rehberlik servisinden yararlanabileceği, her öğrencinin öğrenebileceği ve başarılı olabileceği gibi standartlar bulunmaktadır. Rehberlik servisinin okulun merkezinde olması gerekmekte ve tüm öğrencilerin rehberlik servisine kolaylıkla ulaşabilmesi sağlanmalıdır. (Yurtal, 2007). Mesleki açıdan uygulanacak tüm servis türleri okul psikolojik danışmanın kişilik özellikleri, mesleki bilgileri ve becerileri önem arz etmektedir. Bu araştırma çerçevesinde öğrencilerin rehberlik servisi algıları üzerinde bir nevi geri bildirim olacak şekilde ve alan yazına bu noktada katkı sağlaması için nitel bir çalışma hazırlanmıştır.

Herhangi bir konu hakkında bireyin bakış açısı o kişinin davranışlarına yön vermektedir. Bu bakış açılarını tespit etmek ise bireyin öz farkındalığının yanında gelecekteki davranışları ve kararları hakkında bilgi verebilir. İnsanların herhangi bir konuya dair bakış açılarını, algılarını öğrenmek için birçok yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerden biri ise metafor (eğretileme) analizidir (Ümmet, 2017). Bu anlatım şekli bir olguyu başka bir kavramın özelliklerinden yararlanarak başka bir olguya benzeterak açıklama durumudur. Açıklanmak istenen kavramı doğrudan değil, dolaylı olarak farklı konulara bağlayarak betimleme durumudur (Collins ve Green, 1990; Krippendroff, 1993). Kullanım alanı olarak metaforların soyut konuları somut hale getirme yani basitleştirme özelliği bulunmaktadır. Bu somutlaştırılan kavramlar rastgele olmayıp gündelik hayatın bireye katmış olduğu yaşam tecrübeleri aracılığı ile bakış açılarını ortaya koyduğu bir aktarım yoludur (Lakoff ve Johnson, 2007).

Bu çalışmada ele alınan psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi olgusuna dair öğrenci görüşleri metafor aracılığı ile incelenmeye çalışılmıştır. Alan yazında metafor analizi çalışmaları var olup psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi için herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Araştırmaya lisede öğrenim gören 11. sınıf öğrencilerinin dahil edilmesinin sebebi lisede üç yıllık sürede bir rehberlik servisi ve psikolojik danışmandan geçmiş olması ve okulun rehberlik servisinden yararlanma ihtimalinin yüksek olmasıdır. Ek olarak 11. sınıfların okulu tanınması, önceki senelerde lise eğitiminin üç yıl sürmesi ve nesnel değerlendirme yapılması inancından kaynaklanmaktadır. Ayrıca çalışmada belirtilen metaforların cinsiyet bağlamında da incelenmesi amaç edinilmiştir. Bunun nedeni cinsiyetin psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi üzerine fikirlerin farklılaşma düşüncesidir. Bu çalışmada kültürel olarak farklı ortamlarda yaşayan kızların ve erkeklerin bu farklılıkları üzerinde durulmuştur. Çalışma bulgularının psikolojik danışmanlık alanına ve okullarda uygulanan rehberlik servisi anlayışına katkı sağlayacağı ve farklı bir yönden değerlendirileceği düşünülmektedir. Bu önemden kaynaklı araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt alınmaya çalışılmıştır.

- 1- Yapılan araştırma kapsamında öğrencilerin psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisine yönelik geliştirdikleri metaforlar nelerdir?
- 2- Öğrencilerin psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisine yönelik belirttikleri metaforlar benzer özellikleri hangi kavramsal kategoriler bağlamında değerlendirilebilir?
- 3- Yapılan araştırma kapsamında öğrencilerin psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisine yönelik geliştirdikleri metaforlar cinsiyetlere göre nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Araştırma mevcut haliyle, mevcut olanı açıklamaya yönelik betimsel bir araştırma olup lise 11. sınıf öğrencilerinin okul psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisine yönelik belirttikleri zihinsel imgeleri (metaforları) incelemeye yönelik nitel bir çalışmadır. Bu çalışmada “olgu bilim” nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Olgu bilim başka bir deyişle fenomenoloji araştırma deseni, olgulara yönelik bilgi sahibi olduğumuz ama ayrıntılı ve derinlemesine bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara dayanan bir araştırma desendir. Araştırmacı tarafından olgu bilim olarak bilinen ancak tam anlaşılabilen olgular üzerine araştırma yapmak amacıyla uygun bir çalışma zemini oluşturulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Metaforlar ise mevcut bir olgunun bireyler tarafından fikirler aracılığı ile başka bir anlam katarak anlatma biçimi olarak ele alınır. Metaforlar, özünde bireylerin duygu, düşünce, anlamlandırma ve kavrama durumlarının netleşmesinde kullanılabilir (Collins ve Green, 1990).

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırma, araştırmanın amacı çerçevesinde lisede eğitim gören 11. sınıf öğrencilerinden oluşan 64’ü kız 36’sı erkek olmak üzere toplam 100 kişi ile yürütülmüştür. Örneklem yöntemi olarak seçkisiz tarama yönteminden yararlanılmıştır. İstanbul ili Avcılar ilçesinde bir devlet lisesinde öğrenim gören öğrencilerden örneklem seçilmiştir. Evrendeki öğrencilerin örneklemeye seçilme şansının birbirlerinden bağımsız olarak aynı ve eşit olduğu tür seçkisiz örneklemedir (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Dolayısıyla eşit şansa sahip olunması ve herhangi bir ölçüte bağlı kalınmadan örneklem seçilmesi güçlü örnekleme yöntemlerindedir.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Araştırma bölümleri iki farklı aşamadan oluşmaktadır. Anket formu oluşturulmuş ve veriler toplanmıştır. İlk bölümünde, öğrencilerin cinsiyet bilgisine ilişkin soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise öğrencilerin okul psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisine yönelik belirttikleri metaforları belirlemek amacıyla anket formunun başında metaforun tanımına yer verilmiştir. Alt kısmına ise “Okul psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisi gibidir, çünkü” cümlesi konularak öğrencilerden bu cümlenin boş kısımları doldurulmaları istenmiştir. Metaforların sadece yalnız başına kullanılması anlatılmak istenen anlatımsal gücü yeterince ortaya çıkarmayacaktır. Metaforun belirtilmesinin akabinde kesin olarak “neden” veya “niçin” sorularından biri sorulmalıdır. Mecaz anlamların esas etkililiği, belirtilen isimlerle ilgili sorudur. Çünkü her birey, aynı metafora kendi düşünce ve anlam kabiliyetine göre farklı anlamlar kodlayabilir. Metafora yönelik kodlanan bu farklı anlatımları veya bir metaforu ifade ederken hangi hedefle kullanıldığı sadece “niçin” sorusu ile ve buna cevaben verilen yanıtlarla görülebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Öğrencilere bu durum ele alınarak araştırmacı tarafından farklı bir kavram örneği ve bu kavrama istinaden bir örnek verilerek cümleyi nasıl dolduracakları ile ilgili bir açıklamada bulunulmuştur.

2.4. Verilerin analizi

Çalışmada gönüllülük esasına göre veri toplanması sağlanmıştır. 11. sınıf öğrencilerine böyle bir araştırma olduğu bildirilmiş, öğrencilerden tamamen isteğe bağlı olarak ilgili formu doldurmaları istenmiştir. Bütün uygulamalar bittikten sonra araştırma dâhilindeki bireylerin psikolojik danışmanlığı ve rehberlik servisine yönelik belirttikleri metaforlar üç adımda analiz edilmiştir:

1. **Adım:** Kodlama ve Ayırıştırma: Araştırma çözümlemesi aşamasının ilk basamağında öğrenciler tarafından belirtilen metaforların net ve anlaşılma düzeyi açısından incelemelerde bulunulmuştur. Sonrasında öğrencilerin belirtmiş olduğu metaforların kodlama işlemine geçilmiştir. Fakat bazı öğrencilerin belirtmiş olduğu metaforların açık ve net bir biçimde belirtilmediği ve dahi “niçin” sorusunun cevabı açık ve net olmadığı için toplamda 7 adet öğrencinin formu iptal edilmiştir. Son olarak toplamda 28 adet geçerli, açık, net ve anlaşılabilir metafor tespit edilmiştir. Bu metaforlar harf sırasına göre dizilmiş ve tekrar kontrol edilmiştir. Tekrardan her öğrencinin metaforu incelenmiştir. Benzer biliş ile yazılmış olanlar kendi aralarında gruplandırılarak metaforlar arası

ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır. Son işlemler sonucunda metaforların kategoriler haline getirilmesi ve verilerin analiz süreci geçerli hale gelmesi sağlanmıştır.

- 2. Adım:** Kategori belirleme: İkinci basamak olarak belirtilen her metafora yönelik yapılan açıklamalar incelenerek ortak taraflar haline getirilmiş ve 4 kategori oluşturulmuştur. Ek olarak metaforların olumlu ve olumsuz anlam içermesine göre değerlendirme yapılmıştır. Bu kategoriler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisine İlişkin Dört Kavramsal Kategori

Kategori	Metaforlar	Ortak Tema
1. Yiyecek-içecek gibi tat veren ve fizyolojik ihtiyaç karşılayan bir bakış açısı olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Elma, nar, üzüm, dondurma, ekmek, su, kahve, acı biber, limon	Olumlu bir işleyişin olması
2. Hayatın birlik ve beraberlik bakış açısı açısından psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Aile, dostluk, arkadaş, düşman	Ait olma duygusuyla olumlu olması
3. Aydınlatıcı bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Işık, güneş, mum, yıldız, gökyüzü, bulut, fener, lamba, karanlık	Bireyin kendini tanınmasına yardım edilmesi
4. Verimlilik sağlayan bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Ağaç, tarla, çiçek, toprak, bahçe, yağmur	Bireyin verimlilik elde etmesi

- 3. Adım:** Güvenirlilik ve geçerlik çalışması: Nitel araştırmalarda güvenirlilik ve geçerliğin sağlanması için en önemli ölçüt verilerin ve toplanma sürecinin olabildiğince rapor edilmesi ve sonuçlara nasıl ulaşıldığının açık, net bir şekilde ifade edilmesidir (Merriam, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada analizin geçerliliğini sağlamak amacıyla her metaforun hangi kategoriye ne için girdiği açıklanmıştır. Bunun yanında bulgular bölümünde her kategori içerisinde bulunan metaforlara ait öğrenci görüşlerinin örnekleri öğrenci bilgileri saklı tutularak formdaki halinin aynısı verilmiştir. Araştırmanın güvenirlilik analizini sağlamak için belirtilen metaforların kategorilere ait temsil doğruluğunu netleştirmek için üç alan uzmanının görüşüne danışılmıştır. Üç uzmandan dört kavramsal kategorinin adları ve kategoriye giren metaforların ortak noktaları ile ilgili liste verilerek incelenmesi istenmiştir. Uzman değerlendirmelerinin ardından ortak görüş birliği olanlar ve görüş ayrılığı olanların değerleri belirlenmiştir. Araştırmanın güvenirlilik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği aşağıdaki uyum formülü kullanılmıştır. Bu noktada 2 metafor ve belirtilen anlam arasında (ev ve ayna) net bağlantılar kurulamamış ve uzmanlarla görüş ayrılığına düşülmüştür. Bu durum neticesinde, aşağıdaki formüle göre hesaplanan güvenirlilik katsayısı 0.93 olarak hesaplanmıştır.

Güvenirlilik=Görüş birliği/(Görüş birliği+Görüş ayrılığı)

$$\text{Güvenirlilik} = 28 / (28 + 2) = 0.93$$

Bu sonuçlar kategori açısından yapılan çalışmanın analizini güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.5. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 05.11.2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2022/11

3. BULGULAR

Araştırma örneklemindeki öğrencilerin belirttikleri metaforlara yönelik bulgular ilk olarak genel bir bakış ile ele alınmış, daha sonra belirtilen metaforlar cinsiyet değişkenine göre kategorilere ayrılarak verilmiştir. Tablo 2’de görüleceği gibi, araştırma kapsamındaki öğrenciler okul psikolojik danışmanı ve rehberlik servisi ile ilgili toplam 100 adet ve 28 farklı metafor belirtmişlerdir. Frekanslarına göre belirtilen metaforların ortak olarak ele alınabilecek özelliklerinden hareketle oluşturulan temaların dağılımı şu şekilde olmuştur: Yiyecek-içecek gibi tat veren ve fizyolojik ihtiyaç karşılayan bir bakış açısı olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi 23 (%23), hayatın birlik ve beraberlik bakış açısı açısından psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi 19 (%19), aydınlatıcı bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi 42 (%42), verimlilik sağlayan bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi 16 (%16)’dir. Öğrencilerin belirttikleri toplam 100 metaforun 96’sına (%96) olumlu yönde anlamlar, 4’üne ise (%4) olumsuz yönde anlamlar yüklenmiştir.

Belirtilen metaforlar kapsamında oluşturulmuş temalar, öğrenciler tarafından belirtilen metaforlara ilişkin asıl örnekler aşağıda verilmiştir. Her metaforun önüne olumlu yönde anlam yüklenenler için artı (+), olumsuz yönde anlam yüklenenler için ise eksi (-) işareti konulmuştur.

Tablo 2

Öğrencilerin Belirttikleri Metaforların Genel Dağılımı

Tema	Olumlu Metaforlar	$\Sigma f/\%$ (+)	Olumsuz Metaforlar	$\Sigma f/$ % (-)	Σf	$\Sigma \%$
1. Yiyecek-içecek gibi tat veren ve fizyolojik ihtiyaç karşılayan bir bakış açısı olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Elma (2), Nar (3) Üzüm (3) Dondurma (3) Ekmek (2) Kahve (3) Su (5)	f=2 1	Acı biber (1) Limon (1)	f=2	f=23	%23

Tablo 2 nin Devamı

2. Hayatın birlik ve beraberlik bakış açısı açısından psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Aile (9)		Düşman (1)			
	Dostluk (6)	f=1		f=1	f=19	%19
	Arkadaş (3)	8				
3. Aydınlatıcı bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Işık (16)		Karanlık (1)			
	Güneş (15)					
	Mum (4)	f=4		f=1	f=42	%42
	Yıldız (2)	1				
	Gökyüzü (1)					
	Bulut (1)					
	Fener (1)					
	Lamba (1)					
4. Verimlilik sağlayan bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Ağaç (6)					
	Çiçek (5)	f=1	-	-	f=16	%16
	Toprak (2)	6				
	Bahçe (1)					
	Tarla (1)					
	Yağmur (1)					
Toplam		96		4	100	%100

Tema: Yiyecek-içecek gibi tat veren ve fizyolojik ihtiyaç karşılayan bir bakış açısı olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi

+Nar: Bin bir çeşit ihtiyacımı karşılarım.

+Kahve: Psikolojik ihtiyacımı gideriyor. Kahvesiz duramıyorsan sızsiz de duramam.

-Limon: İçimi mayhoş eden muhabbetler etmek zorunda kalıyorum.

Tema: Hayatın birlik ve beraberlik bakış açısı açısından psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi

+Aile: Ailem gibi her şartta yanımda ve yargısız beni kabul ediyor.

+Dostluk: Her şeyimi çekinmeden anlatacağım bir yer.

-Düşman: Anlattıklarımı ailemin bilmesinden rahatsızlık duyuyorum. Bilerek söyleniyor.

Tema: Aydınlatıcı bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi

+Güneş: Yolumuzu karanlıklar sarar, ancak geleceğimizi ve karanlığımızı PDR aydınlatır.

+Mum: Bizi aydınlatmak için devamlı yanar tükenir ancak vazgeçmez. Işığı ile bizi geleceğe hazırlar.

-Karanlık: Beni bilinmez bir yola sürüklüyor. Daha fazla geleceğimden korkuyorum.

Tema: Verimlilik sağlayan bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi

+Çiçek: Kokusu, rengi bir araya gelince huzur verir, motivasyonum artar.

+Ağaç: Kalabalık bir öğrenci kitlesini ancak ağaçtan gelen meyveler doyurabilir ve siz bunu başarıyor herkese yetişiyorsunuz. Bir iken biz beş oluyoruz.

Tablo 3.

Öğrencilerin Belirttikleri Metaforların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tema	Metaforlar (Kız)	$\Sigma f/\%$ (+)	$\Sigma f/\%$ (-)	Metaforlar (Erkek)	$\Sigma f/\%$ (+)	$\Sigma f/\%$ (-)
Yiyecek-içecek gibi tat veren ve fizyolojik ihtiyaç karşılayan bir bakış açısı olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Elma (1),	f=12	f=1	Elma (1),	f=9	f=1
	Nar (3)	%92	%8	Üzüm (2)	%90	%10
	Üzüm (1)			Dondurma (1)		
	Dondurma (2)			Ekmek (1)		
	Ekmek (1)			Su (4)		
	Kahve (3)			Acı Biber (1)		
	Su (1)					
	Limon (1)					
Hayatın birlik ve beraberlik bakış açısı açısından psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Aile (5)	f=12	f=0	Aile (4)	f=6	f=1
	Dostluk (4)	%100	%0	Dostluk (2)	%85,71	%14,29
	Arkadaş (3)			Düşman (1)		

**Tablo 3'ün
Devamı**

Aydınlatıcı bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Işık (11)	f=27	f=1	Işık (5)	f=14	f=0
	Güneş (10)	%96	%4	Güneş (5)	%100	%0
	Mum (2)			Mum (2)		
	Yıldız (2)			Lamba (1)		
	Gökyüzü (1)			Fener (1)		
	Bulut (1)					
	Karanlık (1)					
Verimlilik sağlayan bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi	Ağaç (4)	f=11	f=0	Ağaç (2)	f=5	f=0
	Çiçek (5)	%100	%0	Toprak (2)	%100	%0
	Bahçe (1)			Tarla (1)		
	Yağmur (1)					
Toplam		f=62 %96,87	f=2 %3,13	f= 34 %94,44	f=2 %5,56	

Tablo 3 incelendiğinde; öğrencilerin belirttikleri metaforların ve metaforlara yönelik yüklenen anlamların cinsiyete göre hangi yönde değişim gösterdiği, ayrıca kategorilerin temanın cinsiyet dağılımı şu şekildedir: "Yiyecek-içecek gibi tat veren ve fizyolojik ihtiyaç karşılayan bir bakış açısı olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi" temasında kızların belirttiği toplam 13 metaforun 12'sinin (%92) olumlu yönde, 1'isinin (%8) ise olumsuz yönde, erkeklerin belirttiği toplam 10 metaforun 9'sünün (%90) olumlu yönde, yine 1'isinin (%10) olumsuz yönde olduğu görülmüştür. "Hayatın birlik ve beraberlik bakış açısı açısından psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi" temasında kızların belirttiği 12 metaforun hepsi olumlu yönde iken, erkeklerin belirttiği 7 metaforun 6'sı (%85,71) olumlu yönde 1'i (%14,29) olumsuz yöndedir. "Aydınlatıcı bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi" temasında kızlar 28 metafor belirttiği, bunlardan 27'si (%96) olumlu yönde, 1 (%4) tanesine ise olumsuz yönde anlam yüklenmiştir. "Verimlilik sağlayan bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi" temasında ise hem kızlar hem erkekler olumlu yönde anlamlar yüklemiştir. Kızlar 11 adet olumlu yönde metafor belirtirken erkekler 5 adet olumlu yönde metafor belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında ise kızların toplamda 64 metaforundan 62 tanesi (%96,87) olumlu yönde, 2 tanesi (%3,13) olumsuz yönde anlamlar yüklenmiştir. Erkek öğrencilerde ise 36 belirtilen metaforun 34 tanesi (%94,44) olumlu yönde, 2 tanesi (%5,56) olumsuz yönde anlam yüklendiği görülmüştür.

Öğrencilerin oluşturduğu temalar çerçevesinde, öğrencilerin oluşturduğu metaforlara ait asıl örnekler her iki cinsiyet için aşağıda verilmiştir. Her metaforun önüne olumlu yönde anlam içerenler için artı (+),

olumsuz yönde anlam içerenler için ise eksi (-) işareti konulmuş ve hangi cinsiyet tarafından belirtildiği (K) ve (E) harfleri ile gösterilmiştir.

Tema: Yiyecek-içecek gibi tat veren ve fizyolojik ihtiyaç karşılayan bir bakış açısı olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi

(E)+Üzüm: Salkım salkım, takım ruhu oluşturuyor.

(K)+Dondurma: İçime ferahlık vermesi gerektiği anda yanımda olması.

(K)+Limon: İçimi mayhoş eden muhabbetler etmek zorunda kalıyorum.

(K)-Acı Biber: Hatalarımla yüzleşmek ve ailemin her şeyden haberi olacakmış gibi gelmesi benim canımı acıtıyor.

Tema: Hayatın birlik ve beraberlik bakış açısı açısından psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi

(E)+Arkadaş: Her an yanımda olduğunu bilmem güzel bir şey.

(K)+Aile: Her zaman benim için en iyisini düşünen bir servis.

(E)-Düşman: Okul içinde her hareketimi kontrol edip yargılanma korkusundan dolayı.

Tema: Aydınlatıcı bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi

(E)+Işık: Peşimdeki gölgeleri yok ediyor.

(K)+Yıldız: Ayın olmadığı zamanlarda yolumu aydınlatan hocamın olması.

(K)-Karanlık: Beni bilinmez bir yola sürüklüyor. Daha fazla geleceğimden korkuyorum.

Tema: Verimlilik sağlayan bir bakış olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi

(E)+Toprak: Bastığım yerin sağlamlığı, yardım aldığım yerin güvenilirliği benim için önemli

(K)+Yağmur: Yağmurla başlar yeni baharlar, yağmurla açar yeni çiçekler. Ben yeniden doğuyor isem rehberlik servisi sayesindeki besleyici bilgilerden kaynaklıdır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın esas amacı, lisede eğitim gören 11. sınıf öğrencilerinin psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi ile ilgili bakış açılarını, belirttikleri metaforları analiz ederek ele almaktır. Bu amaç çerçevesinde ilk olarak öğrencilerin belirttikleri metaforların ve bu metaforların benzer niteliklerinden yararlanarak farklı kavramlar altında kategoriler oluşturuldu ve incelendi. Bulgulardan elde edilmiş sonuçlara göre araştırma bünyesindeki 11. sınıf öğrencileri psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi kavramı ile ilgili toplam 100 adet ve 28 farklı metafor belirttikleri görülmüştür. Belirtilen metaforların ortak özellikleri ele alınarak 4 farklı kategori oluşturulmuştur. Öğrencilerin oluşturdukları 100 metaforun çok büyük kısmı olumlu yönde anlam içeren kavramlardan oluşmuştur. Bu sonuç öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik servisine ilişkin bakış açılarının çoğunlukla olumlu yönde seyrettiğini göstermektedir. Yüksel-Şahin (2008) bir araştırmasında; lise öğrencilerinin psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini kullanılan hizmet türlerine göre araştırmış sonuç olarak %56 oranında hizmetlerin verildiği görülmüştür. Bu hizmetlerde en çok yapılanlardan birisinin yöneltme ve yerleştirme hizmeti olduğu görülmüştür. Aynı şekilde Poyraz (2007)'in araştırmasında konsültasyon hizmetinden sonra en çok yöneltme ve yerleştirme hizmetinin ve ek olarak bilgi toplama yayma hizmetinin öğrenciler tarafından uygulandığı belirtilmiştir. Dolayısıyla belirtilen metaforlara ve sebeplerine bakıldığında genel olarak öğrenciler yöneltme durumları ve destek durumları ile ilgili ifadelere yer vermişlerdir. Psikolojik danışma ve rehberlik servisi ile ilgili bakış açılarının olumlu olma sebebinin bu hizmet türlerinin etkin kullanılmasından kaynaklı olabileceği söylenebilir. Bu durumun okullarda uygulanan rehberlik hizmetleri ihtiyacına göre değişebilir. Psikolojik

danışmanlık ve rehberlik hizmetleri konusunda okul psikolojik danışmanı ve diğer öğretmenler öğrencilere doğru ve sağlıklı bilgi vermeleri durumunda öğrencilerin eğitsel, mesleki, kişisel ve sosyal yardımı almaya hazır hale gelmektedirler. Bunun yanında herhangi bir sorun yaşanıldığında okul psikolojik danışmanı sorunların çözümü konusunda yardımcı olmaktadır ve yardım hizmeti her daim sağlanabilmektedir (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006). Bu doğrultuda araştırma yapılan okulda metaforların çoğunun olumlu olması sebebiyle psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi hizmetleri doğru ve sağlıklı şekilde verildiği söylenebilir. Karataş ve Sönmez (2019)'un yapmış olduğu 202 öğrencinin katıldığı metaforik araştırmada öğrencilerin büyük bir çoğunluğu rehberlik hizmetlerini gerekli ve önemli görürken, diğer kısmı ise sıradan ve gereksiz bir iş olarak görmektedir. Lise döneminde öğrencilerinin gelişimsel olarak ergenlik dönemini yaşıyor olması, ayrıca kişisel, mesleki ve eğitsel sorunları daha fazla yaşamasının beraberinde rehberlik hizmetlerine olan ihtiyaçlarının da artacağı düşünülmektedir. Lapan, Gysbers ve Sun (1997) yaptıkları çalışmada, rehberlik hizmetlerini yeterli düzeyde alan öğrencilerin; bu hizmetleri almayan öğrencilere kıyasla daha başarılı notlar aldığı, eğitim düzeylerinin daha iyi seviyeye yükseldiği, geleceğe ilişkin daha iyi hazırlık yapabildiği ve daha olumlu bir okul ikliminin oluştuğu sonucuna varmışlardır. Başka bir çalışmada ise okul PDR servislerinden akademik başarı, sosyal yeterlilik, alan ve meslek seçimi, akran desteği gibi çalışmalarla önleyici ve destekleyici müdahalelerin yapıldığı öğrencilerin, bu desteğin ve müdahalenin yapılmadığı öğrencilere göre hem okul başarıları hem de meslek seçimleri ile ilgili kararlarının daha etkili olduğu ifade edilmektedir (Whiston ve Sexton, 1998). Khan (2010) tarafından lise düzeyinde yapılan bir çalışmada, ortaöğretimde rehberlik servislerine ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Modo, Sanni, Uwah ve Mogbo (2013) tarafından yapılan bir araştırmada, öğrencilerin akademik başarılarının artması için her okulda mutlaka en az bir okul danışmanı bulunması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum yapılan araştırmanın niteliği açısından önemlidir.

Araştırmanın alt amacı olan, öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik servisine dair oluşturdukları metaforların cinsiyete göre nasıl oluştuğunu belirlemek için yapılan analiz sonuçlarına göre bütün kategorilerde çoğunlukla tüm öğrencilerin olumlu yönde metaforlar belirttikleri görülmüştür. Belirtilen metaforlara bütün olarak bakıldığında ise; tüm öğrencilerin belirttiği metaforların çoğu kısmının olumlu yönde, çok az bir kısmının olumsuz yönde anlamlar içerdiği görülmüştür. Bütün bu bulgular her iki cinsiyetin de ağırlıklı olarak psikolojik danışma ve rehberlik servisine ilişkin olumlu yönde bakış açlarına sâhip olduklarını göstermekle birlikte karşılaştırma yapıldığında, kız ve erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılık bulunamamıştır. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinde cinsiyetin psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri ile anlamlı bir farkın olmadığını belirtmektedir (Yüksel-Şahin, 2008). Bu sonuçlar psikolojik danışma ve rehberlik servisi açısından değerlendirme kriteri olarak etkili değildir (Poyraz,2007; Yüksel-Şahin, 2008). Yapılan nicel bir araştırmada 420 lise öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik servisinden yararlanmasına ilişkin algılarına bakılmış ancak cinsiyete göre herhangi bir farklılık bulunamamıştır (Genç, 2019). Bu durum araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Sonuç olarak psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisi hizmetleri tüm öğrencilere yönelik olarak sunulan profesyonel ve sistemli bir hizmettir ve bu planlı olarak sunulan hizmetler öğrencilerin rehberlik servisine ve okulun psikolojik danışmanına bakış için oldukça önemlidir (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006). Psikolojik danışmada ve rehberlik hizmetlerinde gönüllü olmak ve istekli olmak önemli bir konudur. Öğrencilerin bu bağlamda hedeflerine ulaşmaları ve öncesinde gönüllü olmaları gerekmektedir. Bu hedeflere ulaşmak içinde gerekli olan bir durumdur. Yaklaşım açısından okul psikolojik danışmanın

vermiş olduğu hizmete yönelik olumlu ilgi göstermesi, özverili olması, içten olması, demokratik tutum, hak ve eşitlik anlayışına sahip olması, problem çözme bilgi ve becerisini en üst düzeyde kullanması, öğrencilerin okul psikolojik danışmanına ilişkin olumlu bakış açısı kazanmasına dolayısıyla rehberlik hizmetlerinin verimli ve etkili olmasına katkı sunacaktır (Yüksel-Şahin, 2008).

Bu çalışmada 11. sınıf öğrencilerinin psikolojik danışma ve rehberlik servisine dair bakış açıları olumlu yönde olduğu görülmüştür. Fakat bu nitel araştırma verileri genellemesi oldukça zordur. Bir sınırlılık olarak ele alınacak olursa konuyu nicel ve daha geniş öğrenci örnekleriyle ya da karma desen araştırmalarla yeniden incelemenin yararlı olacağı kanaatindeyiz. Diğer yandan farklı kademelerde ve farklı okulların karşılaştırılması alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı şekilde boylamsal olarak bir çalışma tasarlanması süreç içerisinde de farklı bir bakış açısı kazandıracaktır. Diğer yandan sadece öğrenciler için değil idari personel ve diğer branş öğretmenlerin de metaforik ya da daha farklı yöntemle görüşleri alınabilir. Bazı önyargılara sahip olan rehberlik servisinin iyi bir tanıtım ve işlevi sonucunda öğrencilerin her bölgede düşünce açısından olumlu sonuçlara evrileceği söylenebilir. Son olarak nitel çalışma ile bu alanda daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Kaynakça/Reference

- Aktepe, İ. (2008). Rehber öğretmenlerin yönetici ve öğretmenlerden mesleki beklentileri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.*
- Canel, A. N. (2007). Eğitimde Rehberlik Hizmetlerinin Yeri ve Önemi (Ed: Betül Aydın). Rehberlik (ss. 117-151). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Collins, E. C. ve Green J. L. (1990). Metaphors: the construction of a perspective. *Theory into Practice*, 29(2), 71-77.
- Cohen, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. London: Routledge.
- Çokluk, Ö. (2015). Araştırma raporunun yazılması. R. Kumar, (Ed.), *Araştırma yöntemleri - yeni başlayanlar için adım adım araştırma rehberi* içinde (339-349). Ankara: Edge Akademi.
- Doğan, S. (2016). Okul rehberliği ve danışmanlığı alanında çağdaş bir yaklaşım: Kapsamlı rehberlik program modeli. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(13), 56-64.
- Genç, S. (2019) Liselerdeki psikolojik danışma ve rehberlik servisinin etkililiğinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.*
- Güven, M. (2009). Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerinin okul rehberlik hizmetleri ve denetimiyle ilgili görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 171-179.
- Hatunoğlu, A. ve Hatunoğlu, Y. (2006). Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin problem alanları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (1), 333-338.
- Ilgar, Z. (2004). Rehberliğin başlıca türleri (Ed: Gürhan Can). *Psikolojik danışma ve rehberlik* (ss. 28-46). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Karataş, Z., & Şahin-Baltacı, H. (2013). An investigation of opinions of school counselor, students, class guidance teacher, school administrator about counseling and guidance services at high school. *Ahi Evran University Journal of Kırşehir Education Faculty*, 14(2), 427-460.
- Karataş, K., & Sönmez, N. (2019). Lise öğrencilerinin rehberlik hizmetlerine ve rehber öğretmene ilişkin görüşleri: metaforik bir analiz. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(3), 915-934.
- Krippendorff, K. (1993). Major metaphors of communication and some constructivist reflections on their use. *Cybernetics & Human Knowing*, 2(1), 3-25.
- Korkut, F. (2007). Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma: psikolojik danışman eğitimcileri, uygulamacıları ve öğrencileri için. Anı.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2007). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (G. Y. Demir, Çev.). Ankara: Paradigma. (Orijinal çalışma basım tarihi 2003)
- Lapan, R. T., Gysbers, N. C., & Sun, Y. (1997). The impact of more fully implemented guidance programs on the school experiences of high school students: A statewide evaluation study. *Journal of Counseling & Development*, 75(4), 292-302.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma. Desen ve uygulama için rehber*. (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel. (Orijinal çalışma basım tarihi 2015)
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. California: Sage Publications.

- Modo, F., Sanni, K., & Mogbo, C. U. P. I. (2013). Guidance and counseling services in secondary school as coping strategy for improved academic performance of students in Akwa Ibom State, Nigeria. *Guidance and Counseling*, 3(4), 43-47.
- Nazlı, S. (2014). Polis Akademisi kapsamlı gelişimsel rehberlik programının orta vadeli değerlendirilmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(41).
- Özabacı, N., Sakarya, N., & Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Poyraz, C. (2007). Ortadereceli Okullarda Yürütülen Rehberlik Hizmetleri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Punch, K. F. (2011). Sosyal araştırmalara giriş. Nicel ve nitel yaklaşımlar. (Z. Etöz, Çev. Ed.). Ankara: Siyasal. (Orijinal çalışma basım tarihi 2010)
- Whiston, S. C., & Sexton, T. L. (1998). A review of school counseling outcome research: Implications for practice. *Journal of counseling & development*, 76(4), 412-426.
- Ümmet, D. (2017). Üniversite mezunu evli bireylerin evlilik algıları üzerine metaforik bir inceleme. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 205-235.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yeşilyaprak, B. (2000). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Nobel Yayın Dağıtım, Türkiye.
- Yeşilyaprak, B. (2016). 21. yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri gelişimsel yaklaşım (26. baskı).
- Yurtal, F. (2007). İlköğretim okullarındaki rehberlik servislerinin mekân, donanım, ekipman ve insan kaynakları açısından durumu. *Milli Eğitim*, 35(173), 288-298.
- Yüksel-Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-26.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Psychological counseling and guidance services aim to provide systematic professional psychological assistance to individuals, helping them recognize and understand themselves, discover their abilities, develop these discoveries, adapt to their environment and society, and achieve self-realization (Yeşilyaprak, 2016). Currently, professionals utilize these services in various fields of study. However, educational institutions typically incorporate these services into their framework (Korkut, 2007). Until around two to two and a half decades ago, psychological counseling and guidance services in our country's schools operated primarily as a corrective measure. Many people commonly perceived it as a means to address students' educational, vocational, and personal issues through a crisis-focused approach. Psychological counseling and guidance services encompass a range of areas, including individual recognition, orientation and placement, information collection and dissemination, monitoring and evaluation, research and evaluation, orientation services, consultation, and relations with the environment and parents (Yeşilyaprak, 2000).

The school counselor overseeing the guidance service must possess certain competencies to effectively carry out their professional duties. Individuals have the ability to assess their own cognitive and behavioral characteristics and devise strategies and initiatives for personal growth and progress. Simultaneously, they possess the requisite conviction regarding the advancement and achievement of kids in their cognitive abilities. All students are expected to have access to the counseling service and be able to learn and achieve success. Yurtal (2007) argues that positioning the guidance service centrally within the school premises ensures convenient accessibility for all students. The school counselor's personality traits, professional knowledge, and abilities are crucial for the effective implementation of all types of services in a professional manner. As part of this research, we conducted a qualitative survey to gather students' input on their perceptions of guidance services. The aim was to contribute to the existing literature on this topic.

2. METHOD

The study employed a qualitative research design known as "phenomenology." Phenomenology research design is a method that focuses on studying phenomena for which we possess some understanding but lack comprehensive and thorough information. The researcher created a suitable research environment to explore the phenomena known as phenomenology, which are still not fully understood (Yıldırım & Şimşek, 2008). Metaphors are a means by which people describe an actual phenomenon by imbuing it with additional meaning through the use of concepts. Metaphors serve the purpose of elucidating individuals' emotions, ideas, understanding, and perceptions (Collins & Green, 1990). A cohort of 100 individuals, consisting of 64 females and 36 males, participated in the study. These participants were specifically 11th grade students enrolled in a high school, aligning with the research objectives. The survey employed a randomized sampling procedure. To ascertain the metaphors expressed by the kids regarding the school psychological counseling and guidance service, the questionnaire form commenced with the provision of the metaphor's definition. The line "School psychological counseling and guidance service is analogous to... due to..." was positioned at the bottom, and the students were instructed to complete the blank sections of this sentence.

We examined the data through a three-step analysis process. During the initial phase of the research analysis stage, we scrutinized the metaphors provided by the students in terms of their lucidity and level of comprehension. Subsequently, in the second phase, we scrutinized the explanations provided for each metaphor and identified common elements, resulting in the formation of four distinct categories. Additionally, we assessed the metaphors based on their positive and negative connotations. Lastly, research on the reliability and validity: To ensure reliability and validity in qualitative research, it is crucial

to thoroughly document the data and the process of collecting it and to clearly articulate the methodology used to arrive at the results (Merriam, 2015; Yıldırım & Şimşek, 2008).

3. FINDINGS

The research sample's metaphors were initially presented in a broad overview and subsequently categorized based on the gender variable. Table 2 displays the findings of the study, revealing that the students provided a total of 128 distinct metaphors regarding the school counselor and guidance service. The distribution of the themes, based on the frequencies of the metaphors' shared qualities, was as follows: Psychological counseling and guidance is a perspective that satisfies physiological requirements, akin to the enjoyment derived from food and drink. The distribution of perspectives on psychological counseling and guidance services is as follows: 23% view it as a perspective of unity and solidarity in life, 19% view it as an enlightening perspective, 42% view it as a perspective that provides efficiency, and 16% hold other perspectives. Out of the 100 metaphors cited by the students, 96 (96%) conveyed good connotations, while 4 (4%) conveyed negative connotations.

Upon examining Table 3, it is observed that the metaphors and their associated meanings vary according to gender. Additionally, the distribution of gender among the topic categories is as follows: Regarding the topic of "psychological counseling and guidance services as a source of satisfaction and fulfillment that fulfills physiological needs," it was observed that out of the 13 metaphors provided by girls, 12 (92%) were positive and 1 (8%) was negative. Similarly, out of the 10 metaphors provided by boys, 9 (90%) were positive and 1 (10%) was negative. In the context of the theme "Psychological counseling and guidance service from the perspective of unity and togetherness in life," all 12 metaphors expressed by the girls were positive. Among the 7 metaphors expressed by the males, 6 (85.71%) were positive and 1 (14.29%) was negative. Within the context of "psychological counseling and guidance service as an enlightening perspective," a total of 28 metaphors were provided by females. Out of them, 27 metaphors (96%) were positive, while 1 metaphor (4%) was unfavorable. Both girls and boys ascribed good connotations to the theme of "psychological counseling and guidance service as a view that provides efficiency." Girls cited 11 positive metaphors, but boys cited 5 positive metaphors. The females used a total of 64 metaphors, with 62 (96.87%) having positive connotations and 2 (3.13%) having negative connotations. There are 36 metaphors for male students.

4. DISCUSSION AND RESULTS

The primary objective of this study is to analyze the metaphors expressed by 11th grade high school students in order to gain insight into their viewpoints on psychological counseling and guidance services. As part of this objective, we initially established and examined categories by using the metaphors provided by the students and the shared characteristics of these metaphors. The findings revealed that the 11th grade students in the study expressed a total of 128 distinct metaphors for the concept of psychological counseling and guidance services. We classified the metaphors into four distinct categories based on their shared characteristics. The majority of the 100 metaphors generated by the students comprised notions that conveyed positive connotations. The findings indicate that the majority of students hold favorable views of psychological counseling and guidance services.

The analyses revealed that the students, regardless of gender, predominantly used positive metaphors when describing the psychological counseling and guidance service, which was the focus of the research. Upon analyzing the given metaphors collectively, it became evident that the majority of metaphors provided by all students conveyed good connotations, while just a small number of them conveyed negative connotations. While the research indicates that both males and females generally have positive views on psychological counseling and guidance services, there was no discernible distinction between male and female students when comparing their thoughts.

The survey revealed that 11th grade students held favorable views on the psychological counseling and guidance service. Nevertheless, it is exceedingly challenging to make broad generalizations based on this qualitative research data. As a constraint, we propose that it would be beneficial to reassess the topic using

quantitative methods and larger groups of students, or by conducting mixed-design research. Conversely, it is believed that making comparisons between schools of varying levels will enhance the field. Similarly, the act of planning a longitudinal study will offer a distinct viewpoint on the procedure. On the other hand, both pupils and administrative workers, as well as other branch teachers, may interpret the perspectives symbolically or differently. Efficient marketing and implementation of the guiding service, despite existing biases, can lead to significant cognitive development among students across all regions. It is advisable to further investigate this topic through qualitative research.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Bu alıŐmada ‘‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi’’ kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan ‘‘Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler’’ başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 05.11.2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2022/11